

Jätelain mukainen hallintopakkoasia

Ympäristölautakunta 19.01.2022
21/11.03.00/2021

Valmistelija ympäristösihteeri riitta.hyytiainen@karkola.fi puh. 044-770 2235

Asian aikaisempi käsittely

██████████ vuokraamalta kiinteistöllä Kärkölän kunnassa ██████████ on löytyi nestemäisiä vaarallisia jätteitä. Hämeen ELY-keskus tyhjänsi kahdesta hallista nestemäiset vaaralliset kontit ympäristönsuojelulain 182 a §:n perusteella. Nestemäisten vaarallisten jätteiden osalta jätevarasto saatiin tyhjennettyä 14.12.2020. Kiinteistöllä pidettiin tarkastus 15.12.2020. Toiseen halliin jäi tyhjentämisen jälkeen kiinteää sakkaa sisältäviä tynnyreitä (40 kpl) ja yksi rullakko suodattimia (n. 30 kpl). Silmämääräisten havaintojen perusteella kiinteät aineet ja suodattimet olivat jätettä. Lisäksi nestettä oli valunut paikoin hallin pohjalle.

Hämeen ELY-keskus ilmoitti 14.1.2021 Kärkölän kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, että toimivalta kiinteistölle jääneiden jätteiden osalta on jätelain (646/2011) Kärkölän kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella.

Kärkölän ympäristölautakunta pyysi ██████████ konkurssipesältä selvitystä varastoon jääneistä jätteistä ja hallien pilaantuneesta pohjasta päätöksellään 10.3.2021 § 13. Samalla päätöksellä konkurssipesää kehoitettiin toimittamaan kiinteistölle varastoidut jätteet asianmukaiseen käsittelypaikkaan ja puhdistamaan hallissa olevat vuotokohtat. Konkurssipesä vastasi kuulemismahdollisuuteen 30.3.2021 ja totesi mm., että konkurssipesällä ei ole taloudellisia edellytyksiä toimittaa kiinteistölle varastoituja jätteitä asianmukaiseen loppukäsittelypaikkaan eikä puhdistaa varastohallien vuotokohtia.

Ympäristölautakunta antoi 25.8.2021 § 48 selvityspyynnön, kuulemismahdollisuuden ja kehotuksen kiinteistön haltijalle ██████████ Ympäristölautakunta katsoi, että toissijainen jätehuoltovastuu on kiinteistön haltijalla. Jätelain 28 § 2 momentin mukaan kiinteistön haltijan on järjestettävä jätehuolto, jos jätteen haltija ei huolehdi velvollisuudestaan tai tätä ei tavoiteta ja jos kiinteistön haltija on sallinut jätettä tuottavan toiminnan kiinteistöllä tai jätteen tuomisen kiinteistölle.

Kiinteistön haltija on toimittanut selvityksen asiamiehensä välityksellä ██████████ ██████████ 19.10.2021 ja lisäselvityksen 4.11.2021.

1. Vastaus

Selvityspyyntö

██████████ ei ole tietoa siitä, mitä jätettä halliin vuokralaisen toimesta on jätetty, eikä myöskään maapohjan mahdollisesta pilaantumisesta ██████████ pyrkii kuitenkin teettämään ja toimittamaan selvityksen jätteestä ja mahdollisesta pilaantumisesta 1.11.2021 mennessä.

Kehotus

■ katsoo, ettei alla kuvatuissa olosuhteissa hänellä kiinteistön haltijana ole Jätelain 28 § 2 momentin tai muun lain mukaista jätehuollon järjestämisvastuuta, velvollisuutta toimittaa vaarallista jätettä käsittelylaitokseen, eikä myöskään maapohjan puhdistamisvastuuta. Edellytyksiä ei siten ole myöskään Jätelain 126 §:n mukaisen määräyksen antamiseen, eikä myöskään uhkasakkolain tarkoittamalle menettelylle.

2. Perustelut

2.1 Asian tausta

■ oli toukokuussa vuokrannut ■ sopimuksessa yksilöidyn varastotilan. Sopimus ei ole sisältänyt oikeutta käyttää kiinteistön tai rakennuksen muita osia mihinkään tarkoitukseen, eikä vuokrakohdetta vaarallisen jätteen varastoimiseen.

■ on vuokrasopimusta tehtäessä ollut ■ käsityksen mukaan vakavarainen ja pitkään toiminut yhtiö, mutta vuokria oli kesän 2019 aikana jäänyt suorittamatta. Vuokranmaksun laiminlyönnit eivät korjaantuneet, minkä johdosta ■ kirjallisesti ilmoitti vuokralaiselle purkavansa vuokrasopimuksen ja samalla antoi konkurssiuhkaisen maksukehotuksen. ■ on sittemmin helmikuussa 2020 asetettu konkurssiin ja vuokralainen siten osoittautunut varattomaksi ennen kuin täytäntöönpanetoimenpiteisiin on ehditty ryhtyä ■ puolesta. Tämän jälkeen Hämeen ELY-keskus tyhjensi hallista nestemäiset kontit, mutta ei katsonut tarpeelliseksi kiinteän jätteen tai suodattamien poistamista, eikä ottanut kantaa hallin pohjan pilaantumiseen.

■ myöhemmin saaman käsityksen mukaan ■ on ollut vaarallista jätettä muualla varastoituna huomattavasti enemmän kuin tälle Kiinteistölle oli tuotu. ■ osalta kysymys ei siis ole vain Kiinteistölle tuodusta jätteestä, vaan siitä, että jätettä on mahdollisesti voitu viedä myös muihin paikkoihin. ■ omistama Kiinteistö on todennäköisesti ollut vain yksi sijoituspaikka muiden joukossa, mutta ■ omistamalla Kiinteistöllä jätettä ei ole koskaan käsitelty, eikä sellaista ole ilmeisesti epäiltykään.

■ toiminnan osalta voidaan jälkikäteen todeta, että yhtiö on vaihtanut omistajaa (tai ainakin vastuuhenkilöä) ennen vuokrasopimuksen tekemistä. On siksi nyt käytettävissä olevien tietojen perusteella hyvin mahdollista, ettei ■ olekaan vaihtanut omistajaa ainakaan normaalissa yrityskaupassa, vaan yhtiön vastuuhenkilö (jota esitutkinnassa tutkitaan mm. ympäristörikoksesta epäiltynä) ei vaikuttaisi olevan todellinen ostaja. Asiaa selvittää edelleen poliisi, joten ■ puolesta asiaan ei ole tarkemmin syytä ottaa kantaa. Näissä olosuhteissa vuokrasopimuksen tekeminen ja jätteen varastointi mm. tälle Kiinteistölle vaikuttaisi kuitenkin tapahtuneen suunnitelmallisesti vuokralaisen toimesta ja tarkoituksena peitellä jätteen tuominen Kiinteistölle. Suunnitelma on myös onnistunut, koska varastointi on paljastanut ■ vasta myöhemmin, kun tiloihin on ollut aihetta ja voitu mennä.

2.2 Selvityspyynnöstä

Ympäristölautakunta on pyytänyt selvitystä Kiinteistön halliin varastoiduista kiinteistä jätteistä ja suodattimista sekä hallin pohjan pilaantumisen.

Hämeen ELY-Keskus on tutkinut kohteen ja selvittänyt tarpeellisia toimenpiteitä sekä niihin myös ryhtynyt. ELY-keskus on ilmeisesti päätenyt siihen, ettei Kiinteistölle vielä jääneiden jätteiden osalta ollut välttämätöntä tarvetta toimenpiteille. ■■■■ tiedossa ei ole, onko ELY-keskus selvittänyt jäljelle jääneiden jätteiden laatua, mutta ■■■■ käsityksen mukaan näin olisi tullut toimia. Ympäristölautakunta on ilmeisesti pyytänyt samaa selvitystä myös ■■■■, mutta ■■■■ tiedossa ei ole mitä konkurssipesä on jätteiden sisällön osalta vastannut. On joka tapauksessa selvää, että ■■■■ vastuuhenkilöllä on tieto siitä, mitä jäljellä olevissa säiliöissä on ja mitä aineita suodattimet voivat sisältää.

Mikäli mitään tietoa jätteen sisällöstä ei viranomaisilla, konkurssipesällä tai konkurssiin menneen yrityksen vastuuhenkilöllä ei ole, tulisi ■■■■ käsityksen mukaan ensi sijassa kunnan selvittää jätteen laatu ja hallin pohjan mahdollinen pilaantuminen.

■■■■ pyrkii kuitenkin selvittämään jätteen laatua ja hallin pohjan pilaantumista 1.11.2021 mennessä, mikä päivämäärä selvitykselle on pöytäkirjan otteesta mainittu, vaikka selitystä onkin pyydetty 14 päivän kuluessa tiedoksisaannista (mikä puolestaan tapahtui 5.10.2021)

2.3 Jätelain mukainen järjestämisvastuu 1 Kehotus

Jätelain 28 § 2 momentin perusteella:

"Kiinteistön haltijan on järjestettävä jätehuolto, jos jätteen haltija ei huolehdi velvollisuudestaan tai tätä ei tavoiteta ja jos kiinteistön haltija on sallinut jätettä tuottavan toiminnan kiinteistöllä tai jätteen tuomisen kiinteistölle.

Hallituksen esityksessä 199/2010, s. 81, todetaan mm. seuraavaa: "Kiinteistön haltija olisi kuitenkin vastuussa vain sellaisesta jätteestä, jonka tuottamisen kiinteistöllä tai tuomisen kiinteistölle hän on sallinut".

Sen lisäksi todetaan seuraavaa: "Jos kiinteistöllä läjitettäisiin muualta tuotua jätettä esimerkiksi useita kuukausia ilman, että kiinteistön haltija kehottaisi jätteen haltijaa poistamaan jätteen, tämä voitaisiin tulkita kiinteistön haltijan hyväksynnäksi. Kiinteistön haltijan velvollisuuden laajuutta olisi kuitenkin aina arvioitava tapauskohtaisesti."

On selvää, että Kiinteistön haltijan velvollisuus on toissijainen jo lähtökohtaisesti. Määräysvaltaa jätteeseen ovat käyttäneet myös ■■■■ edelliset toimijat, koska jäte on ollut ilmeisesti jo pitkään yhtiön hallussa {sen normaalin toiminnan mukaisesti) ja mahdollisesti koko omistusjärjestely ■■■■ hallinnassa oleva jäte mukaan lukien on voinut olla osa tämän määräysvallan käyttämistä. Vastuussa jätteestä voi hallituksen esityksen mukaan olla nekin tahot, jotka käyttävät ja ovat todellisuudessa käyttäneet määräysvaltaa jätteeseen, jolloin vastuu perustuisi Jätelain 30 §:n 2 momenttiin ja 29 §:ään.

Asiassa on kysymys jätteistä, jotka on nyttemmin saadun käsityksen mukaan Kiinteistölle kertaluonteisesti ja tarkoituksellisesti toimitettu, sinne jätettäväksi ja hylättäväksi. ■■■ ei ole voinut havaita tai valvoa, mitä vuokralainen varastossaan tekee tai sinne tuo. Jatkuvaa valvontaa ei ole velvollisuutta järjestää. Siinä suhteessa tulee huomata, että vuokrasopimus oli tehty ja hallinta luovutettu kesäkuussa 2019, eli varsin lyhyestä ajasta (vuokrasuhteesta) oli kysymys. Mitään jatkuvaa tai aktiivista toimintaa taikka säiliöiden kuljettamista ei ole Kiinteistöllä koskaan havaittu, ei myöskään muiden Kiinteistön vuokralaisina olleiden tahojen toimesta. Jätteet on aivan ilmeisesti tuotu Kiinteistölie pian vuokrasopimuksen tekemisen jälkeen lyhyen ajan kuluessa.

Edellytyksiä ■■■ vastuulle asiassa ei siten hänen sallimisensa tai muunkaan vastaavan syyn perusteella ole, koska hän ei ole jätteistä niitä tuotaessa tai sitä ennen taikka sen jälkeenkään edes tiennyt.

2.4 Jätelain 126 §:n tarkoittamasta määräyksestä Mahdolliset jatkotoimet

■■■ ei ole rikkonut Jätelakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, eikä Jätelain 126 §:n mukaista määräystä siten voida antaa ■■■ Samalla perustella myöskään Jätelain 126 §:n mukaista kustannusvastuuta ei voida kohdistaa ■■■

Yhteenvedoksi

■■■ edellä sanottuun nähden katsoo, ettei lain mukaisia edellytyksiä ole kehoituksessa mainittuun vastuuseen hänen osaltaan. Toisekseen ■■■ katsoo, että mainittu vastuu, määräykset ja toimenpiteet sekä niistä aiheutuva kustannusvastuu olisivat käytännössä täysin kohtuuttomia jo lähtökohtaisestikin hänen osaltaan, koska vuokralainen on tarkoituksellisesti salannut toimenpiteensä ■■■ ilman, että hän on voinut asiaan vaikuttaa ■■■ omistaa kiinteistön yksityishenkilönä.

■■■ ei ole tietoa siitä, mitä n. 40 jäljellä olevaa säiliötä pitävät sisällään, eikä hän pysty niiden sisältöä varmistamaan omin keinoin. Asian luonteen vuoksi kunnan ympäristönsuojelun tulisi varmistua siitä, mistä jätteestä on kysymys ja miten se tulee asianmukaisesti käsitellä, mutta ■■■ pyrkii nyt selvittämään jätteen laatua vielä omalta osaltaan 1.11.2021 mennessä. ■■■ on muutoinkin valmis myötävaikuttamaan kaikkiin kohtuullisiin keinoin asian selvittämiseen.

Lisäselvityksessä todetaan seuraavaa.

Päämieheni ■■■ on saanut seuraavan vain alustavan mielipiteen jäljellä olevien säiliöiden kiinteästä sisällöstä, oikeastaan suoraan tarjouksen muodossa ■■■): ”Tuntematon emäksinen jäte, saattaa sisältää syanideja, 630 euroa/tonni. Tynnyrin hävitys 25 euroa/kpl, kuljetus 40 euroa per lavapaikka. Alv 0.”

Varaston lattialle valuneen nesteiden tarkempaa määrää ei ole vielä pystytty varmistamaan, mutta alue on pienehkö.

Päämieheni viittaa aiempaan kirjeeseensä ja katsoo edelleen, ettei hänellä ole Jätelakiin perustuvaa vastuuta asiassa. Hän kuitenkin on kiinteistönomistajana valmis myötävaikuttamaan asian selvittämiseen ja

ratkaisemiseen [REDACTED] käsityksen mukaan asiassa olisi syytä järjestää katselmus / neuvottelu.

Ympäristösihteeri on pitänyt tarkastuksen 4.1.2022. Tarkastuksella todettiin, että jätteet ovat vielä paikalla ja hallin pohja on puhdistamatta. Kiinteistön haltija on saanut uuden tarjouksen jätteiden poistamisesta [REDACTED]

Esittelijä

ympäristösihteeri Riitta Hyytiäinen

Päätösehdotus

Ympäristölautakunta päättää [REDACTED] asetettavista päävelvoitteista ja asettaa uhkasakot seuraavasti.

Kiinteistö [REDACTED]

Asianosainen [REDACTED]

1. päävelvoite

Hallissa olevissa tynnyreissä olevat kiinteät jätteet ja suodattimet on toimitettava jätelain 29 §:n mukaiseen käsittelypaikkaan, jossa on oikeus ottaa vastaan kyseisiä jätteitä. Jätteet on toimitettava käsittelyyn asetettavan juoksevan uhkasakon uhalla kuuden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksisaannista.

Uhkakko

Päävelvoite 1. asetetaan noudatettavaksi 1000 euron kiinteänä peruseränä, mikäli velvoitetta ei ole täytetty asetettavan juoksevan uhkasakon uhalla kuuden kuukauden kuluttua päätöksen tiedoksisaannista, sekä lisäeränä 300 euroa jokaiselta alkavalta kolmen kuukauden jaksolta, jonka velvoitteen laiminlyönti jatkuu asetetun määräajan jälkeen.

Perustelu

Tarkastuksella 4.1.2022 on todettu, että jätteenhaltija ei ole noudattanut ympäristölautakunnan kehoitusta (ympla 25.8.2021 § 48) toimittaa jätteet asianmukaiseen käsittelyyn.

Jätelain 126 § mukaan valvontaviranomainen voi:

- 1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä taikka jätteesiirtoasetusta taikka elohopea-asetusta tai sen nojalla annettua säännöstä, jatkamasta tai toistamasta säännösten vastaista menettelyä tai määrätä asianomaisen täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa.

Jätelain 28 § 2 momentin mukaan kiinteistön haltijan on järjestettävä jätehuolto, jos jätteen haltija ei huolehdi velvollisuudestaan tai tätä ei tavoiteta ja jos kiinteistön haltija on sallinut jätettä tuottavan toiminnan kiinteistöllä tai jätteen tuomisen kiinteistölle. Jätteiden alkuperäinen haltija ei ole huolehtinut velvollisuudestaan toimittaa jätteet jätelain 29 §:n mukaiseen käsittelypaikkaan. Jätelain 29 § 1 mom 2 kohdan mukaan jätteen saa luovuttaa vain sille, jolla on ympäristönsuojelulain mukaisen

ympäristöluvan tai saman lain mukaisen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröinnin perusteella oikeus ottaa vastaan kyseistä jätettä. Jätteen toisisijainen jätteen haltija on kiinteistön haltija ja kiinteistön haltija on sallinut jätteiden tuonnin kiinteistölle.

Uhkasakko asetetaan määräämällä päävelvoite asianosaisen noudatettavaksi sakon uhalla. Kunkin päävelvoitteen tehosteeksi on asetettava eri uhkasakko.

Uhkasakkolain 9 §:n mukaan juokseva uhkasakko asetetaan määräämällä uhkasakolle kiinteä peruserä sekä lisäerä jokaista sellaista päätöksessä ilmoitettavaa ajanjaksoa (uhkasakkojakso) varten, jonka kuluessa päävelvoitetta ei ole noudatettu.

2. päävelvoite

Hallien pohjan mahdollinen pilaantuminen on selvitettävä ja hallissa olevat alueet on puhdistettava. Selvityksen perusteella puhdistamisessa osataan toimia pilaantuneisuuden ja alueen laajuuden edellyttämällä tavalla. Puhdistus on tehtävä asetettavan juoksevan uhkasakon uhalla kuuden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksisaannista.

Uhkasakon asettaminen

Päävelvoite 2. asetetaan noudatettavaksi 1000 euron kiinteänä peruseränä, mikäli velvoitetta ei ole täytetty asetettavan juoksevan uhkasakon uhalla kuuden kuukauden kuluttua päätöksen tiedoksisaannista, sekä lisäeränä 300 euroa jokaiselta alkavalta kolmen kuukauden jaksolta, jonka velvoitteen laiminlyönti jatkuu asetetun määräajan jälkeen.

Perustelu

Tarkastuksella 4.1.2022 on todettu, että jätteenhaltija ei ole noudattanut ympäristölautakunnan kehoitusta (ympla 25.8.2021 § 48) selvittää hallin pohjan mahdollista pilaantumista vuotokohdista ja puhdistaa pilaantuneet alueet.

Jätelain 126 § mukaan valvontaviranomainen voi:

- 1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä taikka jätteensiirtoasetusta taikka elohopea-asetusta tai sen nojalla annettua säännöstä, jatkamasta tai toistamasta säännösten vastaista menettelyä tai määrätä asianomaisen täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa;
- 2) määrätä 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla menetellyt palauttamaan ympäristö ennalleen tai poistamaan rikkomuksesta aiheutunut haitta

Jätteiden alkuperäinen haltija ei ole huolehtinut velvollisuudestaan toimittaa jätteet jätelain 29 §:n mukaiseen käsittelypaikkaan. Jätelain 29 § 1 mom 2 kohdan mukaan jätteen saa luovuttaa vain sille, jolla on ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan tai saman lain mukaisen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröinnin perusteella oikeus ottaa vastaan kyseistä jätettä. Vaarallisten jätteiden tuonnista kiinteistölle, joka ei ole jätelain mukainen sallittu vastaanottoaika, on aiheutunut haittaa, kun hallin pohjalle on valunut vaarallista nestemäistä jätettä. Jätteen toisisijainen jätteen haltija on kiinteistön haltija ja kiinteistön haltija on sallinut jätteiden tuonnin kiinteistölle. Jätelain 28 § 2 momentin mukaan kiinteistön haltijan on järjestettävä jätehuolto, jos jätteen haltija ei huolehdi

velvollisuudestaan tai tätä ei tavoiteta ja jos kiinteistön haltija on sallinut jätettä tuottavan toiminnan kiinteistöllä tai jätteen tuomisen kiinteistölle.

Uhkasakko asetetaan määräämällä päävelvoite asianosaisen noudatettavaksi sakon uhalla. Kunkin päävelvoitteen tehosteeksi on asetettava eri uhkasakko.

Uhkasakkolain 9 §:n mukaan juokseva uhkasakko asetetaan määräämällä uhkasakolle kiinteä peruserä sekä lisäerä jokaista sellaista päätöksessä ilmoitettavaa ajanjaksoa (uhkasakkojakso) varten, jonka kuluessa päävelvoitetta ei ole noudatettu.

Vastaus hakijan vastineeseen

Kiinteistön haltija toteaa vastineessaan, että Hämeen ELY-keskus on poistanut nestemäiset vaaralliset jätteet, mutta ei ole katsonut tarpeelliseksi poistaa kiinteitä jätteitä. Ympäristölautakunta toteaa, että Hämeen ELY-keskuksen saama rahoituspäätös vaarallisten jätteiden poistamiseen on koskenut vain nestemäisiä vaarallisia jätteitä.

Kiinteistön haltija toteaa vastineessaan, että kunnan tai ympäristölautakunnan on selvitettävä kiinteistölle jääneiden jätteiden laatu ja hallin pohjan mahdollinen pilaantuminen. Ympäristölautakunta toteaa, että kunnalla tai ympäristölautakunnalla (jätelain valvontaviranomaisella) ei ole velvollisuutta selvittää asiaa. Jätelain nojalla jätteiden toissijainen vastuu siirtyy kiinteistön haltijalle. Vastuu siirtyy siitäkin huolimatta, että kiinteistön haltija ei ole itse toimittanut jätteitä kiinteistölle. Jätelain 28 § 2 momentin mukaan kiinteistön haltijan on järjestettävä jätehuolto, jos jätteen haltija ei huolehdi velvollisuudestaan tai tätä ei tavoiteta ja jos kiinteistön haltija on sallinut jätettä tuottavan toiminnan kiinteistöllä tai jätteen tuomisen kiinteistölle.

Ilmoitusvelvollisuus

Kiinteistön haltijan on omaisuuden tai sen käyttöoikeuden luovuttaessaan ilmoitettava luovutuksensaajalle, minkälainen päävelvoite ja uhka sitä koskee. Ilmoitus on tehtävä luovutuskirjaan otetuun mainintoihin tai muuten todisteellisesti. Velvoitetun on lisäksi ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle luovutuksensaajan nimi ja osoite. (Uhkasakkolaki 18 §)

Uhan asettanut viranomaisena lähettää Maanmittauslaitokselle ilmoituksen kiinteistöä koskevasta päävelvoitteesta ja sen tehosteeksi asetetusta uhasta merkinnän tekemiseksi kiinnityksistä pidettävään rekisteriin. (Uhkasakkolaki 19 §)

Käsittelymaksuksi määrätään 83 €

(Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen taksa 1.4.2020)

Päätös

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Muutoksenhaku

hallintovalitus Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Jakelu

ote asianosaiselle saantitodistuksella
Maanmittauslaitos
tiedoksi Hämeen ELY-keskus